

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА КОНТРОЛУ
ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ**

Број: 340-01-00001/1/2017-01
Београд, 2. фебруар 2017. године

На основу члана 9. тач. 2) и 3), члана 11. став 2. и члана 16. став 1. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 51/09) и члана 192. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/01 и „Службени гласник РС“, број 30/10), у поступку накнадне контроле, покренутом на основу пријаве државне помоћи Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, са седиштем у Београду, Немањина 22-26,

Комисија за контролу државне помоћи на 81. седници, одржаној 2. фебруара 2017. године, доноси

Р Е Ш Е Њ Е

1. Дозвољава се државна помоћ која се додељује на основу Уговора о обавези јавног превоза путника у железничком саобраћају.

2. Ово решење објавити на интернет презентацији Комисије за контролу државне помоћи.

О б р а з л о ж е њ е

1. Подносилац пријаве и предмет пријаве државне помоћи:

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је Дописом Број: 340-01-00432/2016-04 од 29. децембра 2016. године доставило Комисији за контролу државне помоћи (у даљем тексту: Комисија) Предлог закључка којим се прихвата текст Уговора о обавези јавног превоза путника у железничком саобраћају у Републици Србији (у даљем тексту: Предлог закључка), са Општим обрасцем пријаве државне помоћи и осталим пратећим прилозима, у складу са чланом 3. став 2. Уредбе о начину и поступку пријављивања државне помоћи („Службени гласник РС“, број 13/10).

Комисија је, у међувремену обавештена да је наведени Предлог закључка, усвојен на 33. седници Владе Републике Србије, која је одржана 13. јануара 2017. године (Закључак 05 Број: 340-193/2017).

Предмет пријаве и основ за доделу државне помоћи је Уговор о обавези јавног превоза путника у железничком саобраћају у Републици Србији (у даљем тексту: Уговор).

2. Опис државне помоћи:

2.1. Давалац државне помоћи:

Давалац државне помоћи је Република Србија – Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

2.2. Корисник државне помоћи:

Корисник државне помоћи је Акционарско друштво за железнички превоз путника „Србија воз“ Београд, матични број: 21127124, Немањина 6 (у даљем тексту: „Србија воз“).

2.3. Инструмент доделе државне помоћи:

Инструмент доделе државне помоћи је субвенција која се одобрава и додељује на основу Уговора.

2.4. Планирано трајање државне помоћи:

Период за који се одобрава државна помоћ у облику субвенције је од 1. јануара 2017. године до 31. децембра 2021. године.

2.5. Укупан планирани износ државне помоћи:

Укупан планирани износ државне помоћи за период од 5 година (од 1. јануара 2017. године до 31. децембра 2021. године) износи око 20.000.000.000,00 динара.

За сваку годину важења Уговора, почев од Реда вожње 2017/2018, Влада и „Србија воз“ ће, у року од 30 дана од усвајања закона којим се утврђује Буџет Републике Србије за ту годину, закључити анекс овог Уговора којим ће се одредити „Годишњи обим финансирања ОЈП“ и динамика исплате, па је у складу с тим процењен износ државне помоћи за 2017. годину 3.250.000.000,00 динара.

2.6. Циљ и намена државне помоћи:

Државна помоћ се додељује за обављање основне делатности јавног превоза путника у железничком саобраћају у Републици Србији.

2.7. Наручилац услуге јавног превоза:

Наручилац услуге јавног превоза је Влада Републике Србије, коју представља проф. др. Зорана Михајловић, потпредседник Владе и министар грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (у даљем тексту: Наручилац), док ће надзор и контролу над спровођењем и извршавањем Уговора вршити, у име Наручиоца, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (у даљем тексту: Министарство).

3. Опис Уговора:

3.1. Правни основ за закључење Уговора:

Правни основ за доделу државне помоћи представља Закон о железници („Службени гласник РС”, број 91/15-даље: Закон о железници), Програм о распореду и коришћењу субвенција за „Србија воз“ а.д. и Закон о буџету Републике Србије за 2017. годину („Службени гласник РС“, број: 99/2016).

3.2. Опис Уговора:

Предмет Уговора је додела средстава „Србија возу“ за обављање делатности јавног превоза путника у железничком саобраћају у Републици Србији у периоду од 1. јануара 2017. године до 31. децембра 2021. године.

Уговор предвиђа:

- услове под којима ће „Србија воз“ пружати услугу јавног превоза путника у железничком саобраћају за возове који су наведени у Прилогу 3 Уговора, као и одређивање надокнаде за пружање тих услуга (услуге „Србија Воза“, осим оних наведених у Прилогу 3, неће се сматрати за обавезу јавног превоза - у даљем тексту: ОЈП);

- дефиниције и поједине изразе:

- „ОЈП“ је захтев који је дефинисан или утврђен од стране „Србија воза“ у циљу обезбеђивања услуге јавног превоза путника у железничком саобраћају од општег интереса, а који железнички превозник, уколико би поступао руководећи се само комерцијалним интересима, не би прихватио или га не би прихватио у истој мери или под истим условима без надокнаде;

- „надокнада за јавни превоз“ је надокнада за вршење ОЈП од стране „Србија воза“ у складу са Уговором;

- „примерена добит“ означава стопу повраћаја капитала која је уобичајена за дотични сектор, а којом се узима у обзир ризик или одсуство ризика којем се излаже пружалац услуга јавног превоза услед интервенције надлежног органа;

- „ОЈП возови“ су возови за које је утврђена ОЈП путника и дате су у Прилогу 3 овог уговора;

- „јавни превоз путника од општег интереса“ обухвата услугу превоза путника од општег економског интереса које се пружају јавности на недискриминаторној основи и континуирано;

- „тарифна обавеза“ је обавеза за „Србија воз“ да примени, нарочито за одређене категорије путника или на одређеним линијама, фиксне цене или цене одобрене од стране надлежних органа, а које су у супротности са комерцијалним интересима;

- права и обавезе уговорних страна, односно да су дужности „Србија воза“ да врши услугу јавног превоза путника у железничком саобраћају од општег интереса на одговарајућим возовима наведеним у Прилогу 3, поред тога дефинисана је и обавеза превоза и цена превоза под условима наведеним у овом Уговору;

- да ће за сваку годину важења Уговора, почев од Реда вожње 2017/2018, Влада и „Србија воз“, у року од 30 дана од усвајања закона којим се утврђује Буџет Републике Србије за ту годину, закључити анекс овог Уговора којим ће се одредити „Годишњи обим финансирања ОЈП“ и динамика исплате, односно Прилог 1, затим „ОЈП возови“, односно Прилог 3 и „План трошкова/прихода“, односно Прилог 4;

- обавезу наручиоца посла да обезбеди да се средства по основу надокнаде обрачуната у складу са Уговором, месечно преносе на наменски рачун „Србија воза“, који ће бити изузет од блокаде, принудне наплате/НБС;

- да се обрачунавање висине надокнаде за ОЈП врши у складу са Уредбом о правилима о обрачунавању надокнаде за ОЈП („Службени гласник РС“, број 91/15);

- да су се уговорне стране споразумеле да примерена добит износи 5%;

- да се договорене уплате надокнаде за обављање јавног превоза путника у железничком саобраћају обрачунавају на нивоу цена које су биле на снази у време потписивања Уговора, односно које су на снази у време потписивања анекса Уговора, који се потписују за сваку годину, почев од Реда вожње 2017/2018 и којим се мењају Прилог 1, Прилог 3 и Прилог 4;

- да се обрачун прихода и трошкова, који настају у вези са ОЈП путника, врши за наредну годину на основу рачуноводствених података „Србија воза“ из претходне пословне године, на тај начин што се износ надокнаде израчунава на тај начин што се укупни трошкови и приходи обрачунати за претходну пословну годину коригују корективним факторима (планирани возни километри, планирана промена прихода, очекивана инфлација, промена цене енергената на тржишту, повећање односно смањење плата запослених итд.);

- да ће, а како би се избегла превисока надокнада, сви додатни приходи који су изнад планираних из Прилога 4, а остварени су од стране „Србија воза“ за време трајања Уговора, бити додељени Наручиоцу посла на годишњој основи, најкасније у року од 6 месеци након годишње промене реда вожње, а Наручилац одлучује о намени додатних прихода;

- финансијску транспарентност, у смислу да је „Србија воз“ одговоран за потпуну финансијску транспарентност кроз рачуноводство и контролу, као што су надгледање добити и губитка свих пословних активности, како би се обезбедила финансијска транспарентност и избегла унакрсна субвенција и прекомерна надокнада по основу финансирања ОЈП, а у случају да „Србија воз“ не извршава само ОЈП услуге, које су предмет овог Уговора, већ обавља и друге активности које нису предмет овог Уговора, рачуноводствени подаци морају бити раздвојени.

3.2.1. Опис Прилога 1- Годишњи обим финансирања ОЈП и динамика исплате:

Прилог 1 предвиђа да:

- обим надокнаде за ОЈП, за период важења Реда вожње 2016/2017, износи 3.250.000.000,00 динара;

- ће се исплата надокнаде за ОЈП вршити у 12 месечних рата, што ће бити дефинисано посебним документом Владе о распореду и коришћењу средстава државне надокнаде.

3.2.2. Опис Прилога 2 – Ниво квалитета услуга ОЈП:

Прилог 2 предвиђа:

- обавезу „Србија воза“ да свим путницима обезбеди исти ниво квалитета услуга узимајући у обзир технички капацитет јавне инфраструктуре и расположивих возних средстава;

- спецификацију возних средстава, возопратно особље, редовитост превоза на ОЈП линијама, мере безбедности, смањење/повећање ОЈП услуга.

3.2.3. Опис Прилога 3 – ОЈП возови:

Прилог 3 дефинише минималну услугу, Ред вожње за 2016/2017 и временски оквир тј. период важења Реда вожње за 2016/2017 (важи од 11.12.2016. године до 9.12.2017. године).

3.2.4. Прилог 4 – План трошкова/прихода:

У Прилогу 4 приказан је план трошкова и прихода „Србија воза“ за 2017. годину, и то:

- Укупни планирани трошкови превоза путника (без трошкова приступа инфраструктури) износе 2.951.510.000,00 динара;
- Укупни планирани приходи превоза путника (без ПДВ-а) износе 571.990.000,00 динара;
- Захтевана профитна маржа од 5% износи 182.000.000,00 динара
- ОЈП износи 3.250.000.000,00 динара.

3.2.5. Опис Прилога 5 – Извештавање:

Прилог 5 предвиђа да:

- „Србија воз“ одговара за документовање кључних статистичких података који се тичу превоза путника ОЈП возовима, као што су број путника, путнички километри, путнички километри по седишту, остварени возни километри, плаћане накнаде за коришћење железничке инфраструктуре;
- „Србија воз“ извештава наручиоца преко Министарства о оствареним вредностима у односу на планиране у Прилогу 2 и Прилогу 4 овог уговора, а на основу Прилога 5;
- „Србија воз“ доставља Наручиоцу преко Министарства детаљну листу свих уплата примљених од надлежних органа за утврђивање ОЈП, на начин дефинисан у Прилогу 5 Уговора.

4. Одлука Комисије:

Министарство је доставило Комисији Пријаву државне помоћи број: 340-01-00432/2016-04 од дана 29. децембра 2016. године, са Предлогом закључка, Општим обрасцем пријаве државне помоћи и осталим пратећим прилозима.

Комисија је констатовала да је, у међувремену, усвојен Закључак 05 Број: 340-193/2017, на 33. седници Владе, која је одржана 13. јануара 2017. године, односно пре доношења одлуке Комисије.

С тим у вези, а сагласно члану 11. став 1. Закона давалац државне помоћи је био обавезан да, пре доделе државне помоћи, поднесе пријаву државне помоћи Комисији, а ставом 2. истог члана одређено је да је предлагач прописа који представља основ за доделу државне помоћи, дужан да нацрт, односно предлог прописа, пре упућивања у процедуру доношења, пријави Комисији. Такође, чланом 9. тачком 2) Закона, Комисија је овлашћена да у поступку накнадне контроле одлучује о дозвољености државне помоћи, док је чланом 16. став 1. Закона прописано да Комисија започиње поступак накнадне контроле на основу сопствених информација, или информација добијених из других извора, које указују да се ради о државној помоћи која је додељена, односно која се користи или је коришћена супротно одредбама Закона.

У складу са наведеним, Комисија је на 80. седници, одржаној 18. јануара 2017. године Закључком број: 340-01-00001/2017-01 покренула поступак накнадне контроле дозвољености државне помоћи.

Након тога, Комисија је на 81. седници одржаној 2. фебруара 2017. године, најпре констатовала да Уговор представља основ за доделу државне помоћи, сагласно члану 2. тачка 1) Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 51/09 - у даљем тексту: Закон), којим је прописано да је државна помоћ сваки стварни или потенцијални јавни расход, или умањено остварење јавног прихода, којим

корисник државне помоћи стиче повољнији положај на тржишту у односу на конкуренте, чиме се нарушава или постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту, као и то да се у овом случају ради о унапред познатом кориснику тј. о индивидуалној државној помоћи, сагласно члану 12. став 3. тачка 1) Закона.

Приликом одлучивања, Комисија је анализирао Општи образац, Уговор, Прилоге 1, 2, 3, 4 и 5, Закон о железници и Уредбу о правилима о обрачунавању надокнаде за ОЈП („Службени гласник РС“, број 91/15).

С обзиром на то да се средстава додељују ради обављања делатности јавног превоза путника у железничком саобраћају у Републици Србији, Комисија је анализирао да ли су испуњени услови за доделу државне помоћи у облику накнаде за пружање услуга од општег економског интереса, који су прописани чл. 97а и 97г Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13 и 119/14 – у даљем тексту: Уредба).

Комисија је утврдила да „Србија воз“ представља превозника у смислу Закона о железници, односно представља независан и самосталан правни субјект који, обављањем своје основне делатности, омогућава остваривање јавног интереса у јавном превозу путника у железничком саобраћају у Републици Србији. Основна делатност подразумева да је „Србија воз“ дужан да врши услугу јавног превоза путника у железничком саобраћају од општег интереса на одговарајућим линијама наведеним у Прилогу 3.

Даље, оцењујући услове под којима се средстава додељују за услуге од општег економског интереса, односно за обављање ОЈП, Комисија је узела у обзир следеће одредбе Закона о железници, на основу којих је Уговор закључен:

- члан 84. дефинише превоз у железничком саобраћају од општег интереса и то градски, приградски, регионални и даљински превоз путника;

- члан 85. прописује да Влада, надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, може, у циљу обезбеђивања превоза од општег интереса, утврдити железничком превознику ОЈП. Критеријуми за утврђивање ОЈП су:

- 1) постојање општег интереса;
- 2) доступност других врста превоза;
- 3) трошкови замене превоза у железничком саобраћају другим видом превоза;
- 4) квалитативне и квантитативне могућности железничког превозника;

- члан 86. одређује, између осталог, да надлежни орган пружа железничком превознику надокнаду за ОЈП у износу нето финансијског резултата, позитивног или негативног, за настале трошкове и остварене приходе у складу са тарифним обавезама установљеним општим правилима на начин који онемогућује исплату превисоке надокнаде за ОЈП. Надлежни орган задржава право да ОЈП за које су одређене максималне тарифе укључи у уговоре о тим обавезама. Надокнаде за ОЈП по закљученим уговорима о ОЈП или са општим правилима, морају се обрачунавати у складу са правилима о обрачунавању надокнаде за ОЈП, које прописује Влада подзаконским актом;

- члан 87. прописује да уговор о ОЈП и општа правила садрже нарочито одредбе којима се:

1) јасно дефинишу обавезе железничког превозника које се односе на ОЈП, као и географска подручја на која се та обавеза односи;

2) утврђују параметри на основу којих се израчунава износ надокнаде за ОЈП, као и природа и обим евентуално додељених искључивих права, на начин који онемогућује исплату превисоке надокнаде за ОЈП, односно тако да се онемогући да износ те надокнаде премаши износ потребан да се покрију нето финансијски резултати

уочињених трошкова и остварених прихода вршењем ОЈП, узимајући у обзир део прихода који задржава железнички превозник и примерену добит;

3) уређује подела трошкова везаних за ОЈП. Ови трошкови посебно могу укључивати трошкове за особље, енергију, накнаде за инфраструктуру, одржавање и поправку возних средстава и инсталације неопходне за ОЈП, фиксне трошкове и одговарајући повраћај капитала;

4) уређује подела прихода од продаје карата, односно који приход железнички превозник може задржати, исплатити га надлежном органу, или се може поделити између њих;

5) одређује трајање уговора о ОЈП;

6) утврђују захтеви квалитета укључујући обезбеђивање приступачног прелаза за путнике са инвалидитетом, уколико надлежни орган, у складу са законом, захтева од железничког превозника да поштује одређене захтеве квалитета;

7) утврђује ниво квалитета услуге коју обезбеђује железнички превозник (континуитет, редовитост, поузданост, капацитети, приступачност за путнике са инвалидитетом, минимални стандарди квалитета извршења ОЈП - информисање, расположивост и издавање возних карата и сл.);

8) дефинишу показатељи за оцену квалитета уговорене ОЈП, са обрасцима табела које попуњава железнички превозник и доставља надлежном органу;

9) утврђује обавеза железничког превозника да извештава надлежни орган о реализацији уговорних обавеза, укључујући начин и динамику извештавања, уз прописане обрасце извештаја које железнички превозник доставља надлежном органу;

10) дефинишу последице неизвршавања или неуредног извршавања уговорних обавеза;

11) утврђује поступак измене уговора;

- члан 88. предвиђа да се уговор о ОЈП може доделити:

1) на основу одлуке надлежног органа о непосредном додељивању уговора о ОЈП;

2) на основу јавног конкурса, отвореног за све железничке превознике, уз поштовање начела транспарентности и недискриминације, који може, након достављања понуда и евентуалног претходног избора, укључивати и преговоре у складу са тим начелима, у циљу утврђивања најбољег начина за испуњавање специфичних или сложених услова. У случају доделе уговора из става 1. тачка 1) овог члана, уговор о ОЈП не може трајати дуже од 10 година, а у случају доделе уговора из става 1. тачка 2) овог члана, уговор о ОЈП не може трајати дуже од 15 година. Изузетно од става 2. овог члана, трајање уговора о ОЈП, имајући у виду услове амортизације средстава, по потреби се може продужити за највише половину трајања уговора из става 2. овог члана, ако железнички превозник обезбеђује средства која чине значајан део укупних средстава потребних за извршење ОЈП обухваћених уговором о ОЈП и повезана су првенствено са услугама превоза путника које су обухваћене уговором о ОЈП. Ако је то оправдано амортизацијом капитала у вези са изузетним инвестицијама у железничку инфраструктуру и возна средства и ако је уговор додељен у конкурентском тендерском поступку, уговор о јавном превозу може трајати и дуже. Начин доделе уговора о ОЈП на основу јавног конкурса прописује Влада;

- члан 89. прописује да надлежни орган једном годишње објављује на својој интернет страници извештај о утврђеним обавезама јавног превоза, изабраним железничким превозницима и исплатама надокнада за ОЈП и искључивим правима додељеним изабраним железничким превозницима на име те надокнаде. Овај извештај омогућује праћење и оцењивање успешности, квалитета и финансирања ОЈП и, ако је то примерено, пружа информације о природи и обиму додељених искључивих права;

- члан 90. уређује да средства за надокнаду ОЈП из члана 85. превозницима обезбеђују се у буџету Републике Србије, у буџету аутономне покрајине односно у буџету јединице локалне самоуправе и да је за та средства железнички превозник дужан да води посебну рачуноводствену евиденцију у складу са прописом из члана 86. Закона о железници.

Даље, увидом у Прилог 4 – План трошкова/прихода, Комисија је утврдила да су укупни приходи и расходи „Србија воза“ за 2017. годину предвиђени, и то:

- укупни планирани трошкови превоза путника (без трошкова приступа инфраструктури) износе 2.951.510.000,00 динара;

- укупни планирани приходи превоза путника (без ПДВ-а) износе 571.990.000,00 динара;

- Захтевана профитна маржа од 5% износи 182.000.000,00 динара

- ОЈП износи 3.250.000.000,00 динара.

Узимајући у обзир наведено, Комисија је закључила да:

- је Законом о железницама, односно Уговором јасно поверено обављање делатности ОЈП као делатности од општег економског интереса „Србија возу“ (члан 97а став 1. тачка 1) Уредбе);

- је висина накнаде за обављање услуга од општег економског интереса унапред одређена у износу од око 20.000.000.000,00 динара (за период од 5 година), од чега 3.250.000.000,00 за 2017. годину, у складу са предвиђеним трошковима повезаних са обављањем основне делатности (члан 97а став 1. тачка 2) Уредбе) и

- висина ове накнаде не прелази износ неопходан за покривање трошкова обављања основне делатности, с обзиром на то да ће се, како би се избегла превисока надокнада, сви додатни приходи који су изнад планираних, а остварени су од стране „Србија воза“ за време трајања Уговора, бити додељени Наручиоцу посла на годишњој основи, најкасније у року од 6 месеци након годишње промене реда вожње, а Наручилац одлучује о намени додатних прихода, што значи да нема прекомерне накнаде (члан 97а став 1. тачка 3) Уредбе);

- су испуњени услови за доделу државне помоћи у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса, предвиђени чланом 97а став 1. тач. 1)-3) Уредбе;

- је испуњен и услов из члана 97г Уредбе којим је прописана обавеза да привредни субјект, који обавља делатност од општег економског интереса, а обавља и друге делатности, води одвојене рачуне за сваку делатност будући да је Уговором предвиђено да за извршње ОЈП услуге и обављања других активности које нису предмет Уговора, рачуноводствени подаци морају бити раздвојени.

Комисија оцењује да се средства за обављање делатности јавног превоза путника у железничком саобраћају кориснику „Србија воз“ додељују у складу са чланом 97а и чланом 97г Уредбе, односно да се додељују у складу са правилима за доделу државне помоћи у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса. Поред тога, Комисија оцењује да је додела државне помоћи кориснику „Србија воз“ дозвољена пре свега у складу са чланом 5. тачка 3) Закона, који прописује да се државна помоћ може доделити за унапређење развоја одређених привредних делатности или одређених привредних подручја у Републици Србији уколико не доводи до озбиљног нарушавања, нити постоји претња озбиљном нарушавању конкуренције на тржишту.

У складу са наведеним, Комисија је донела одлуку као у диспозитиву.

Упутство о правном средству: Ово решење је коначно у управном поступку и против њега се може покренути управни спор у року од 30 дана од дана достављања.

Достављено:

- Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
- Архиви